

HET LAATSTE WOORD

Reageren?
redactie@tctubantia.nl

Leg je niet neer bij laaggeletterdheid

Het aantal laaggeletterden

neemt toe. Hoogste tijd voor overheid en scholen om samen het onderwijs naar een hoger plan te tillen.

Albertjan Peters

Jaren geleden beluisterde ik in een radioprogramma een vrachtwagenchauffeur van een jaar of vijftig. Hij reed regelmatig van het Westland naar Zuid-Spanje om aardbeien te halen. Op een dag gebeurde het: grote wegomlegging in Zuid-Frankrijk. En hij kon niet lezen. Een ramp was het geweest, zei hij. Hij had daarna alsnog begeleid taalonderwijs gezocht.

Bijna één op de vijf jongeren leest deze krant vandaag niet. En ook niet een andere, of een blog of ander bericht. Hij of zij kan namelijk niet lezen. 1,9 miljoen 16-plussers hebben leesproblemen. Ze zijn laaggeletterd, heet het als ze volwassen zijn. En het aantal stijgt nog steeds.

Sollicitatiebrief

Dat betekent nogal wat: ze kunnen nauwelijks meedoen op sociale media, ze begrijpen de brieven van instanties niet, kunnen geen sollicitatiebrief schrijven, kunnen zich slecht redden met internet, kortom: ze horen er niet echt bij.

En vergeet de kosten voor de maatschappij niet: hogere gezondheidskosten, kosten voor uitkeringen, lagere productiviteit van werkende laaggeletterden. Een miljard euro per jaar, zegt de Stichting Lezen en Schrijven.

Steeds meer leerlingen hebben moeite met spellen en lezen. Dyslexie wordt dit wel genoemd. Het is een label voor leesproblemen. Een enorm aantal leerlingen heeft inmiddels een dyslexieverklaring. Ook heel veel kinderen, die volgens deskundigen helemaal niet woordblind zijn. Wetenschappelijke onderzoekers houden het

De term dyslexie lijkt te worden gebruikt voor het verhullen van laaggeletterdheid

▲ 'De term dyslexie lijkt te worden gebruikt om laaggeletterdheid te verhullen.' FOTO HENRIETTE GUEST

erop, dat ongeveer 5 procent van een jaargang kinderen sterke dyslectische verschijnselen vertoont. Die moeten inderdaad worden geholpen en extra begeleid. Maar hoe zit het met de veel grotere groep, die inmiddels ook een dyslexieverklaring heeft? Recent verschijnen artikelen die stellen dat in basis- en voortgezet onderwijs steviger ingezet zou moeten worden op gedisciplineerd leren van de eigen taal. Hetzelfde zou gelden voor het vak rekenen.

Ik begin op een leeftijd te komen dat ik moet oppassen om niet te denken dat vroeger alles beter was. Maar cynici stellen vast, dat het best lekker makkelijk is om met een dyslexieverklaring op zak betere faciliteiten (meer tijd!) te krijgen voor je eindexamen.

Profiteren

In het opportunisme van de huidige maatschappij kun je jongeren niet eens kwalijk nemen dat ze proberen van zulke regelingen te profiteren. Of toch wel? Het aantal dyslectici groeit statistisch gezien maar door. Maar afgezien van die groep van ongeveer 5 procent geldt toch dat de overigen eigenlijk niet dyslectisch zijn, maar laaggeletterd. De term dyslexie lijkt te worden gebruikt om laaggeletterdheid te verhullen. Het klinkt mooier om te zeggen dat je 'dyslectisch' bent dan 'laaggeletterd', of niet? Het is niet jouw schuld en je ouders kunnen er ook niets aan doen. We hebben in het onderwijs belangrijke steken

laten vallen op dit punt. Toegegeven: bezuinigingen hebben jarenlang tot verschralling van aanbod en kwaliteit geleid. Docenten in het basisonderwijs, maar ook in het voortgezet onderwijs hebben moeten roeien met de riemen die ze hadden. Toch blijft de vraag hoe het kan dat er zoveel leerlingen en volwassenen in een land als Nederland niet fatsoenlijk kunnen lezen en schrijven. Iedereen gaat toch in zijn jeugd naar school?

Verzuim

We hebben leerplicht, maar er is veel vroege uitval in het voortgezet onderwijs en er is met name in het vmbo veel verzuim. Dat zijn niet geringe aandachtspunten. Ons onderwijs scoort internationaal behoorlijk. En toch slagen we er niet in grote groepen leerlingen een basisvaardigheid als lezen en schrijven bij te brengen.

Ik ben ervan overtuigd, dat docenten in het basisonderwijs niets liever willen dan hun leerlingen adequaat opleiden. Met lezen en schrijven als kern. Maar

Hinder leerkrachten niet door steeds nieuwe maatschappelijke problemen op hun bordje te leggen

dan moet de overheid ze de ruimte geven om zich hierop te richten. En leerkrachten niet steeds hinderen door nieuwe maatschappelijke problemen bij hen neer te leggen. En niet met een veelheid van regelgeving en controle uiting geven aan een gebrek aan vertrouwen in de professionaliteit van de schooldocent. Geef die docenten de ruimte en de middelen om gedegen onderwijs te bieden. Daarbij moeten ze zich begeleid weten door deskundigen, bijvoorbeeld op het gebied van effectief taalonderwijs en dyslexie.

Alles overziende mogen we niet accepteren dat zoveel jongeren (en volwassenen) buiten de boot vallen. Wat doen we eraan? Wachten tot het nog erger wordt? Alle jongeren met leesproblemen een dyslexieverklaring geven? Het is van groot belang dat scholen en overheid zich samen buigen over betere oplossingen. Dat kan het best regionaal, passend bij de eigen schaal. Tegen die achtergrond is het van belang, dat zoveel mogelijk betrokken leerkrachten en begeleiders meedoen aan de conferentie die DCTwente samen met Expertis Onderwijsadviseurs op 17 mei organiseert. De bijeenkomst bij Frans op den Bult in Deurningen duurt van 12.15 tot 17.00 uur. Een goede gelegenheid om met elkaar te kijken wat eraan te doen is.

■ Auteur is oud-voorzitter van de raad van bestuur van Saxion Hogescholen.

Commentaar

Jeugdzorg gemeenten moet beter

Voor het eerst tikt een rechter een gemeente op de vingers vanwege de manier waarop jeugdzorg is beoordeeld. De hoogste bestuursrechter berispt Steenwijkerland omdat die gemeente op grond van onzorgvuldig onderzoek hulp weigerde aan een meisje met psychische problemen.

De gemeente moet het hulpverzoek opnieuw beoordelen en een nieuwe beslissing nemen, die wél voldoet aan de eisen van zorgvuldigheid. De uitspraak is een waarschuwing aan alle gemeenten die moeite hebben om de jeugdzorg goed te begeleiden.

Steenwijkerland staat wat betreft niet alleen. Tal van gemeenten worstelen met de jeugdzorg sinds die taak in 2015 werd overgeheveld van het rijk naar de gemeenten. Zij moeten dat werk namelijk uitvoeren met minder geld dan voorheen beschikbaar

Budget moet omhoog als zorg dat vereist

was. Het idee achter de zorg hervorming is dat mensen problemen vaker op eigen kracht dienen op te lossen en dus minder gebruik hoeven maken van professionele hulp. Dat klinkt als een mooi streven, maar lijkt in veel gevallen te hoog gegrepen. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeeringsbeleid (WRR) waarschuwde vorige week al in algemene zin dat de overheid te veel zelfredzaamheid verwacht van burgers. Het risico bestaat dat problemen daardoor slechts groter worden. De vraag is of het de bezuiniging oplevert die de overheid voor ogen heeft. Op lange termijn zou het tegendeel het geval kunnen zijn.

De rechterlijke uitspraak is belangrijk voor gemeenten omdat zij nu weten aan welke zorgvuldigheidseisen zij zich moeten houden. Maar ook de rijksoverheid dient er lering uit te trekken. Het jeugdzorgbudget moet omhoog als dat nodig is voor een zorgvuldige toetsing van hulpverzoeken.

■ Reageren:
hoofdredactie@tctubantia.nl